

SYNPUNKTER FRÅN EJ TJÄNSTEGÖRANDE ERSÄTTARE L-O GÄVERT (-) MED ANLEDNING AV TJÄNSTESKRIVELSEN/UTREDNINGSUPPDRAG (KS/2022:130) – (KS/2021:346)

Under KS mötet deltog undertecknad som ej tjänstegörande ersättare. Vilket innebär att man ej får deltaga i beslut (ej rösträtt) eller inkomma med yrkanden. Däremot har ersättare yttranderätt och får lämna protokollsanteckningar. Under mötet lyfte jag frågor som jag anser lämnar utrymme för felaktigheter i den utredningsrapport som är upprättad av kommunens anlitate jurist. Några av dessa frågor utvecklas nedan.

1. I den utredning som är fogad till tjänsteskrivelsen lämnas stort utrymme till att beskriva socialtjänstens uppdrag i relation till polisens uppdrag. Att socialtjänsten har helt annat uppdrag än polisen är notoriskt och välbekant och behöver inte utvecklas på sätt som skett i tjänsteskrivelsen. Trots att det alltså finns en rågång mellan polisens uppdrag och socialtjänstens uppdrag blev situationen i Kevinutredningen trots allt annorlunda såtillvida som att socialtjänsten inledde ett unikt och intimt samarbete med polisen där socialtjänsten deltog operativt i själva polisarbetet, med följd att om inte socialtjänsten samarbetat intimt med polisen så hade det inte gått att ”lösa” det påstådda mordet på Kevin. Detta framgår av de altster brödernas ombud Liliebäck hänvisat till i sin utredningsrapport; nämligen polisens rapport ”Kevinfallet”, socialtjänstens egen rapport ”Arvika efter Kevin” och rapporten från Karlstads universitet med titeln ”11 veckor av oro och kraftsamling: Fallstudie av ett lokalsamhälles reaktioner på dödligt våld mellan barn”. Det är mycket konstigt att dessa alter inte alls kommenteras i tjänsteskrivelsen och särskilt i perspektiv av att den ena rapporten är socialtjänstens egen rapport.
2. När det gäller frågan huruvida socialtjänsten har ställning som medgärningsmän till den psykiska tortyr som Robin och Christian utsattes för vid polisförhören påstås det i tjänsteskrivelsen att socialtjänsten deltog i endas tre förhör och att inget av dessa var sådana att man kan ifrågasätta tortyr. Denna uppgift kan mycket väl vara oriktig. Någon källa är inte heller redovisad förutom att man hänvisar till socialtjänstens egna journalanteckningar. Enligt beskrivningar från andra källor deltog socialtjänsten vid nästan alla polisförhör och det måste understrykas att lagen om unga lagöverträdare föreskrev att det i princip var obligatoriskt med närvaro av socialtjänsten vid förhör med misstänkta barn när det vara fråga om ett så pass allvarligt brott som mord. Det hade alltså varit fråga om lagbrott om inte socialtjänsten närvarade vid förhören med Robin och Christian och detta utgör en stark presumtion för att socialtjänsten också var närvarande vid förhören. Denna presumtion förstärks av det faktum att Robin och Christians föräldrar möttes av socialsekreterare i polishuset när de såg till att Robin och Christian kom till polishuset för förhör och detta förmedlade en känsla av trygget för föräldrarna när de lämnade över barnen till socialsekreterarna för att i närvaro av dessa utsättas för polisförhör. Presumtionen förstärks ytterligare av vad inblandade poliser uppgett i den nya utredning som öppnades år 2017 av chefsåklagare Niclas Wargren. I Liliebäcks utredningsrapport har citerats vad polischefen Sandberg uppgett om detta där Sandberg uppger att socialtjänsten alltid var med vid förhören och t o m deltog vid analyser av dessa. Även andra poliser har i denna utredning uppgett att socialtjänsten var närvarande vid polisförhören. Tjänsteskrivelsen innehåller alltså en oriktig uppgift.
3. Med avseende på frågan om det var möjligt att föra en sk beivralan innan socialtjänsten satte igång med sina åtgärder mot Robin och Christian och deras familj har som källa i Liliebäcks utredning pekats på vad f d presidenten i Svea hovrätt Fredrik Wersell uppgett i ekots lördagsintervju den 13 maj 2017. Det som anges i tjänsteskrivelsen att det förelåg hinder mot beivralan beträffande barn som inte fyllt 12 år är felaktigt. Tjänsteskrivelsen förmedlar en felaktig bild av rättsläget och vikt lades i anförandet vid KS-mötet att Wersells utlåtande inte är att sätta så stor tillit till. Dock har den tolvårsgräns som diskuterades endast relevans för inledande av utredning enligt 31 § lagen om unga lagöverträdare såtillvida som att det angavs i lagtexten att sådan utredning fick öppnas mot barn som inte fyllt 12 år endast om det förelåg synneliga skäl. Den polisutredning som bedrevs mot Robin och Christian under hösten 1998 var just en utredning enligt 31 § lagen om unga lagöverträdaren och eftersom den bedrevs mot Robin

och Christian – som var under 12 år - måste det ha ansetts att det förelåg synnerliga skäl för att bedriva en sådan utredning. Ett sådant betraktelsesätt är också naturligt och följdriktigt eftersom utredningen rörde lagens mest allvarliga brott, d v s mord! Bevistalan reglerades av 38 § lagen om unga lagöverträdare och i detta stadgande fanns ingen 12-årsgräns angiven. Det har alltså varit fullt möjligt för socialtjänsten att ta initiativ till en bevistalan och om man ser till de uppgifter Liliebäck i sin utredningsrapport redovisat från Leif Nyström verkar kunskap om institutet bevistalan inte ha funnits hos socialtjänsten. Det var så vitt jag förstår heller ingen som upplyste brödernas vårdnadshavare om vad bevistalan innebär.

4. I tjänsteskrivelsen anges att socialtjänsten aldrig skyldigförklarade Robin och Christian. Detta är felaktigt. Av Liliebäcks utredning framgår att socialtjänsten skyldigförklarade Robin och Christian i samband med att man den 14 oktober 1998 öppnade en utredning enligt socialtjänstlagen. Detta skedde t o m omkring två veckor före det att polischefen kom med sin skyldigförklaring i samband med en presskonferens. Under KS-mötet ställde jag följdfrågor som löd; Kan man säkerställa att den bedömning av insatser från socialtjänsten gjorde grundar sig i en helt objektiv bedömning av pojknas behov av vård och stöd? Framgår det i dokumentationen att den är objektiv och att bedömningen INTE grundar sig på polisen bedömning om att de var skyldiga till mord? Jag tycker inte det gavs några fullständiga svar kring detta varken under mötet eller i tjänsteskrivelsen.
5. I sin utredning har Liliebäck som slutsatser angett att det finns fog för utgivande av skadestånd på konstitutionella grunder, d vs att socialtjänsten kränkt Robin och Christians rättigheter enligt regeringsformen, europakonventionen, eu-stadgan och barnkonventionen att vara skyddade mot tortyr och att ha rätt att såsom anklagade för allvarligt brott vara att betrakta som oskyldiga till dess att deras skuld fastslags i domstol (oskuldspresumtionen). Härutöver föreligger en kränkning för hela familjen av deras rätt enligt europakonventionen till ett familjeliv och till ett privatliv. Det förstnämnda avser i detta fall ett skydd mot att inte utsättas för obefogade ingrepp i familjelivet genom att förpassas från invand miljö i Arvika och för lång tid vistas dygnet runt hos barnpsykiatri och på behandlingshem. Det sistnämnda innebär ett skydd mot att inte få familjens rykte nedsvärdat och mot att behöva leva med sådant förbud socialtjänsten utfärdade för Robin och Christian, innefattande att de förbjöds att återvända till Arvika innan de fyllt 18 år. Inte någonstans i tjänsteskrivelsen har de viktiga konstitutionella frågorna behandlats vilket då blir en stor brist.
6. Jag anser att det finns luckor i kommunens utredning på viktiga områden och att den då inte borde ha legat till grund för beslut i kommunstyrelsen. Istället borde kommunstyrelsens beslut ha grundats på Liliebäcks utredningsrapport varvid Arvika kommun ska ta ett ansvar för det som drabbat Robin och Christian och deras familj. Arvika kommun skulle mycket väl även kunna utge någon form av ekonomisk kompensation då det definitivt föreligger ”synnerliga skäl”. Fallet är exceptionellt. Nu lyfte kommunstyrelsens ordförande att det ändå skulle bes om ursäkt, vilket var ett mycket bra initiativ från ordföranden men man borde även ha kunnat gå hela vägen och bortse från tillägget att alla insatser socialtjänsten gjorde var korrekta. Det finns ett alldeles för stort utrymme i kommunens tjänsteskrivelse/utredningsrapport att det kan förhålla sig på ett annorlunda sätt än hur det framställs i rapporten.